

ประสิทธิผลการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่ม
เปราะบางในเขตพื้นที่ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก*

THE EFFECTIVENESS OF SOCIAL WELFARE DRIVING IN HOUSING
FOR VULNERABLE GROUPS IN WAT BOT DISTRICT
PHITSANULOK PROVINCE

ณัฐพงษ์ จันทรงาม

Nattaphong Channgam

โชติ บดีรัฐ

Chot Bodeerat

ภาสกร ดอกจันทร์

Phasakorn Dokchan

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ประเทศไทย

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

E-mail: ment.nattaphong.1@gmail.com

บทคัดย่อ

จากการวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัย ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัย และศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางเพิ่มประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามคือ ประชากรกลุ่มเปราะบางด้านที่อยู่อาศัยและสมาชิกในครอบครัว เขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 104 คน และสำหรับแบบสัมภาษณ์ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดสวัสดิการ จำนวน 30 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.9 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 22.1 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย ร้อยละ 38.5 ส่วนใหญ่ว่างงาน ร้อยละ

* Received 5 June 2024; Revised 2 July 2024; Accepted 23 August 2024

65.4 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 96.2 มีสมาชิกในครอบครัว 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 47.1 และสำหรับความสามารถในการช่วยเหลือตัวเอง ส่วนใหญ่ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน) ร้อยละ 71.2 2) ระดับประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก มากที่สุด คือ ด้านนโยบายการช่วยเหลืออยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือ ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ (อบต. ผู้นำชุมชน หรือผู้ใหญ่บ้าน) อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, สวัสดิการสังคม, กลุ่มเปราะบาง

Abstract

This research aimed to study the effectiveness of social welfare programs regarding housing, to examine the personal factors influencing the implementation of housing-related social welfare, and to propose recommendations to enhance the effectiveness of housing-related social welfare for vulnerable groups in the Wat Bot District, Phitsanulok Province. The samples were 104 people by employing the questionnaire asking vulnerable housing groups and family members in the Wat Bot District, Phitsanulok Province and 30 interviewees involved in the welfare program implementation process selected from social welfare practitioners focusing on housing. The research results found that 1) Basic personal information of the questionnaire respondents: predominantly female at 52.9%, aged between 41-50 years old at 22.1%, with educational attainment mostly at the middle or high school level at 38.5%, predominantly unemployed at 65.4%, with an average monthly income of less than 5,000 baht at 96.2%, having 4 or more family members at 47.1%, and regarding their ability to self-help, mostly able to help themselves to some extent (household-based group) at 71.2%. 2) The level of effectiveness of housing-related social welfare programs for vulnerable groups in the Wat Bot District, Phitsanulok Province, is highest in terms of policy assistance, rated as high, and lowest in terms of stakeholders involved in welfare provision (sub-district administrators, community leaders, or village elders), rated as moderate.

Keywords: The Effectiveness, Social Welfare, Vulnerable Groups

บทนำ

เมื่อโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจเกือบทุกสาขา พบว่า เศรษฐกิจไทยมีความอ่อนไหวต่อภาวะเศรษฐกิจระหว่างประเทศในระดับสูง สร้างความเสียหายเป็นวงกว้างทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานเป็นเหตุให้อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น ชั่วโงมการทำงานลดลง และส่งผลให้สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมมีระดับสูงขึ้น ในขณะที่ความสามารถในการชำระหนี้ลดลง โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางที่มีรายได้น้อย จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มีการประเมินภาพรวมของบริบทและสถานะของทุนทางสังคมของประเทศไทย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างเพื่อมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ผ่านการกระจายโอกาส การสร้างความเสมอภาค รวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำ โดยในการลดความเหลื่อมล้ำนั้น สามารถทำได้ทั้งในด้านของรายได้ ความมั่นคง พื้นที่ และโอกาสในการแข่งขันของกลุ่มธุรกิจ โดยการกระจายการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและเมือง เพื่อกระจายประโยชน์จากความเจริญทางเศรษฐกิจ กระจายโอกาสเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัล เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและพื้นที่เมือง เพื่อให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ทั้งการเข้าถึงแหล่งความรู้ แหล่งเงินทุน และสวัสดิการทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเรื้อรังและป้องกันการส่งต่อความยากจนไปสู่ลูกหลาน โดยเน้นส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาทักษะอาชีพที่มีคุณภาพแก่เด็กและเยาวชนจากครัวเรือนยากจน พร้อมทั้งพัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตให้ทุกคนในสังคมได้รับความคุ้มครองทางสังคมอย่างเหมาะสมเพียงพอ สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน ส่วนของการลดความเหลื่อมล้ำของศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจนั้น ควรมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถแข่งขันได้ และมีการเติบโตที่ยั่งยืน โดยพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ผู้ประกอบการไทยสามารถแข่งขันได้อย่างเป็นธรรม อาทิ การสนับสนุนทางเทคโนโลยีและกลไกทางการเงินที่เหมาะสม เพื่อให้เข้าถึงแหล่งทุนได้อย่างทั่วถึง การยกระดับมาตรฐานและพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์และบริการ การเพิ่มการเข้าถึงการบริการและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ รวมถึง การสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาด

กลางและขนาดย่อมของไทยสามารถเชื่อมโยงสู่เครือข่ายห่วงโซ่คุณค่าระดับโลกได้โดยง่าย (ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570)

การพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการมีการพัฒนามาจากฐานขององค์กรการเงิน และต้องใช้หลักการของระบบที่มีการหนุนเสริมของหุ้นส่วนทางสังคมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างการทำงานแบบประสานความร่วมมือเชิงบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคประชาชน และภาคเอกชน ได้แก่ โครงสร้างคณะทำงานในเชิงพื้นที่ เครือข่ายและงบประมาณภายในและภายนอก รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน และการต่อยอดกองทุนการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อเกิดการบูรณาการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพชีวิตแบบองค์รวมที่สมาชิกทุกกลุ่มมีโอกาสได้รับสิทธิประโยชน์ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ และตาย ได้อย่างยั่งยืน โดยระบบสวัสดิการชุมชนจะมีความเข้มแข็งและความยั่งยืนได้ จะต้องมีการหนุนเสริมจากเงื่อนไขบริบทของชุมชน 8 เงื่อนไข ได้แก่ การมีประวัติศาสตร์ของการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนากองทุนฯ ผู้นำและแกนนำที่มีระบบวิธีคิดแบบเห็นประโยชน์ส่วนร่วม โครงสร้างการบริหารแบบกระจายอำนาจ การบูรณาการทำงานของเครือข่ายภายในและภายนอก มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจของสมาชิก และการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ของกลุ่ม (สุเทพ คำเมฆ และปฐิมาพร เคลือซอน, 2565)

ที่ผ่านมา มีการเปิดศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบลคันไช้ อำเภอดำรงวิทยะปาล์ม ศูนย์ช่วยเหลือและให้บริการด้านสวัสดิการสังคมตำบลบึงพระ ตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมืองพิษณุโลก โดยจะเป็นศูนย์กลางในการช่วยเหลือและให้บริการด้านสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเปราะบางที่ประสบปัญหาเดือดร้อนทางสังคมได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ตั้งแต่ เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ แม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ด้อยโอกาส โดยบูรณาการทำงานร่วมกับท้องที่ ท้องถิ่น ภาคี เครือข่ายทุกภาคส่วน และอพม. ในพื้นที่ พร้อมทั้งมอบเกียรติบัตรแก่ อพม. และผู้สูงอายุ รดโยกสำหรับคนพิการ และถุงยังชีพสำหรับครอบครัวเด็กที่ประสบปัญหาทางสังคม (สำนักงานเลขาธิการกรม กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2565)

เทศบาลตำบลวัดโบสถ์ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่จำนวน 7,581 ไร่ 25 ตารางวา มีจำนวนประชากรทั้งหมด 8,228 คน แบ่งเป็นเพศชาย 3,893 คน คิดเป็นร้อยละ 47.31 และหญิง 4,335 คน คิดเป็นร้อยละ 52.69 โดยมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 3,642 ครัวเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ยอยู่ที่ 678 คน ต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งถือว่าเป็นชุมชนที่มีจำนวนประชากรค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่ประชาชนประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม โดยเฉพาะทำนาข้าว อีกทั้งมีครอบครัวที่มีสมาชิกเปราะบาง ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ จำนวน 48 ครัวเรือน (สำนักงานเทศบาลตำบลวัดโบสถ์, 2565)

ผลการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางอันอับ 1 ของประเทศ ปีพ.ศ. 2565 จังหวัดพิษณุโลกมีแผนการบูรณาการการทำงานของศูนย์พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก ร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการให้ครอบครัว 90 ตำบล ซึ่งนางศิริทิพย์ ภาศรีสมบัติ เปิดเผยว่า จังหวัดพิษณุโลกได้ดำเนินการก่อตั้งศูนย์พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำตำบล 3 แห่งในตำบลทองแท้ อำเภอดงขี้เหล็ก ตำบลวังพิรุณ อำเภอนครไทย และตำบลชมพู อำเภอเนินมะปราง อีกทั้งการจัดตั้งศูนย์พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำตำบล เป็นการยกระดับการทำงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุและศูนย์บริการคนพิการ เพื่อให้ครอบคลุมภารกิจของกระทรวงและความมั่นคงของมนุษย์ในทุกมิติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางเพิ่มประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาประชากร ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม ได้แก่ ประชากรกลุ่มเปราะบางด้านที่อยู่อาศัยและสมาชิกในครอบครัว เขตพื้นที่อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 104 คน
2. สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพพร้อมแบบสัมภาษณ์ ใช้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดสวัสดิการจำนวน 30 คน โดยคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ประกอบด้วย

- 1) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการนโยบายและงบประมาณ จำนวน 10 คน
- 2) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ จำนวน 10 คน

3) ผู้นำท้องที่ จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สภาพที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และความสามารถในการช่วยเหลือตัวเอง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) ซึ่งมีคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน ระดับความคิดเห็น

5 มากที่สุด/เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 มาก/เห็นด้วย

3 ปานกลาง/เห็นด้วยปานกลาง

2 น้อย/ไม่เห็นด้วย

1 น้อยที่สุด/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การแปลผลค่าคะแนน แปลผลโดยถือตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตรอัตราภาคชั้น

$$\frac{5-1}{5} = 0.80$$

2. แบบสัมภาษณ์

ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางเพิ่มประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้การเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีการกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูลที่สนใจเพิ่มเติมได้ โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาประสิทธิผล การขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ทำการศึกษาเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการตอบแบบสอบถาม ประชากร จำนวน 104 คน และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลการตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้ข้อมูล แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องประสิทธิผลการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ข้อมูลระดับประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ตารางแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การแปลผลค่าคะแนน แปลผลโดยถือตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตรอันตรภาคชั้น ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย/ไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง/เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก/เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด/เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้เป็นร้อยแก้ว ซึ่งเขียนในลักษณะของเรียงความ เล่าเรื่อง ถอดเทปบทสนทนา เนื้อความจากเอกสาร

ผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

จากการใช้แบบสอบถาม พบว่า ข้อมูลระดับประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านนโยบายการช่วยเหลือ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านประเภทสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ (อบต. ผู้นำชุมชน หรือผู้ใหญ่บ้าน) อยู่ในระดับ ปานกลาง

เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประเภทสวัสดิการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ มีการจัดบริการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัย เพื่อให้มีความปลอดภัยและสุขลักษณะที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก

ด้านกระบวนการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ มีกระบวนการทำการประเมินความต้องการสำหรับกลุ่มเปราะบาง เพื่อทราบถึงความต้องการและปรับสวัสดิการให้เหมาะสม อยู่ในระดับมาก

ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ (อบต. ผู้นำชุมชน หรือผู้ใหญ่บ้าน) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ สนับสนุนในการเข้าถึงบริการอื่นๆ ที่สำคัญในบริเวณที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมาก

ด้านนโยบายการช่วยเหลือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ รัฐบาลหรือองค์กรมีนโยบายให้การดูแลตามความจำเป็นด้านปัจจัย 4 (อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย) อยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

จากการใช้แบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น / ตอนปลาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 ส่วนใหญ่ว่างงาน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 96.2 มีสมาชิกในครอบครัว 4 คน ขึ้นไป จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1 และสำหรับความสามารถในการช่วยเหลือตัวเอง ส่วนใหญ่ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน) จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 71.2

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อมูลระดับประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านนโยบายการช่วยเหลือ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านประเภทสวัสดิการ อยู่ในระดับปานกลาง ด้าน

กระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ (อบต. ผู้นำชุมชน หรือผู้ใหญ่บ้าน) อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งภาพรวมค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านไม่แตกต่างกันมากนัก สอดคล้องกับภัทราวุฒิ โชนอก (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่องประสิทธิผลการจัดบริการสวัสดิการสังคมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวนรวินิवास จังหวัดสกลนคร มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการจัดบริการสวัสดิการสังคมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดบริการสวัสดิการสังคมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น และ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดบริการสวัสดิการสังคมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวนรวินิवास จังหวัดสกลนคร ที่ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิผลการจัดบริการสวัสดิการสังคมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวนรวินิवास จังหวัดสกลนคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และประสิทธิผลการจัดบริการสวัสดิการสังคมตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามคุณลักษณะด้านพื้นที่อยู่อาศัย พบว่า ประสิทธิผลการจัดบริการสวัสดิการสังคมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวนรวินิवास จังหวัดสกลนคร ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประเภทสวัสดิการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ มีการจัดบริการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัย เพื่อให้มีความปลอดภัยและสุขลักษณะที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก หนึ่งในสวัสดิการที่จำเป็นคือการปรับปรุงและซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัยและสุขลักษณะที่เหมาะสม การที่ที่อยู่อาศัยมีความปลอดภัยและสุขลักษณะที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบาง ที่อยู่อาศัยที่ไม่ได้รับการดูแลอาจก่อให้เกิดอันตรายและปัญหาสุขภาพได้ สอดคล้องกับสุเทพ คำเมฆ และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพชีวิต ให้กับกลุ่มเปราะบางทางสังคมของเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอสว่าง จังหวัดพิจิตร มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพชีวิตให้กับกลุ่มเปราะบางทางสังคม และ 2) เพื่อศึกษาเงื่อนไขบริบทชุมชนที่ส่งผลต่อความสำเร็จการพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพชีวิตให้กับกลุ่มเปราะบางทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า สวัสดิการชุมชนด้านที่อยู่อาศัย เป็นการสะท้อนถึงระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีการช่วยเหลือกัน การจัดสวัสดิการชุมชนมีการเปลี่ยนผ่านในการช่วยเหลือในระบบการได้รับสวัสดิการของสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่ การจัดสวัสดิการชุมชนในการซ่อมแซมบ้าน โดยเฉพาะการสมทบการซ่อมแซมบ้านผู้เดือนร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย เป็นการสนับสนุนเงินหรือกำลังแรงงานของสมาชิกร่วมกับเทศบาลในการช่วยเหลือแบบร่วม

แรงร่วมใจกันบนพื้นฐานของการเป็นจิตอาสา ตลอดจนสนับสนุนเงินทุนผ่านโครงการบ้านพอเพียง โดยกองทุนฯ ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ดำเนินการซ่อมแซมบ้านผู้ได้รับความเดือดร้อนในพื้นที่ รวมถึง พิสิฐ พูลพิพัฒน์ และ สนองวิญญ์ ภูวันทมาตย์ (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่องรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ผู้สูงอายุที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง 2) เพื่อค้นหารูปแบบการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง และ 3) เพื่อทดลองนำรูปแบบการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยในชุมชนเมืองไปใช้ในพื้นที่ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ของผู้สูงอายุที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย 7 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนและสังคม 2) ด้านอาชีพและรายได้ 3) ด้านครอบครัว 4) โอกาสและการเข้าถึงระบบบริการและสวัสดิการสังคม 5) ด้านสุขภาพจิต 6) ด้านสุขภาพ 7) ความมั่นคงในชีวิต พบว่าภาพรวมสถานการณ์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง และรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยและอาศัยในชุมชนแออัดที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและ สังคมไทยมี 7 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้สูงอายุคุณภาพ 2) วัด 3) ผู้สูงอายุที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยในชุมชนเมืองพึงตระหนักรู้ที่จะเข้าอบรมสมาธิบนความเคลื่อนไหว “อานาปานสติ” การร่ายรำเพื่อสุขภาพ และฝึกทำเกษตรพอเพียง 4) พมจ.หรือส่วนราชการที่คุ้มครองชุมชนเป็นศูนย์ข้อมูล (QR Code) และแฟ้มประวัติรายบุคคลของผู้สูงอายุที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยเพื่อยกระดับรายบุคคล 5) พมจ.หรือส่วนราชการที่คุ้มครองชุมชน สนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยรวมตัวกันกับคนอื่นจัดตั้งมูลนิธิหรือกองทุนใน “วัด” เพื่อทำประโยชน์แก่สังคม 6) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางหลักสูตรพัฒนาเยาวชน 7) ผู้สูงอายุที่ไม่มีสิทธิ์ที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง ที่อยู่อาศัยในที่บุกรุกหรือที่สาธารณะ ควรได้รับการโยกย้ายอย่างมีเกียรติศักดิ์ศรี

ด้านกระบวนการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ มีกระบวนการทำการประเมินความต้องการสำหรับกลุ่มเปราะบาง เพื่อทราบถึงความต้องการและปรับสวัสดิการให้เหมาะสม อยู่ในระดับมาก กลุ่มเปราะบางมีลักษณะและความต้องการที่แตกต่างกันไปตามสถานะ เพศ อายุ รายได้ รวมถึงการมีผู้ดูแลหรือไม่มีผู้ดูแล สังคมที่อาศัยอยู่ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้ความต้องการสวัสดิการต่างกัน ดังนั้น การประเมินความต้องการของกลุ่มเปราะบางจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถตอบสนองความต้องการและให้บริการได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสิทธิพันธ์ พูนเอียด และศลทร คงหวาน (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่องแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ทราบปัญหาและเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการ

ตอบสนองต่อการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสังคมผู้สูงอายุในท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ทำให้ทราบว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุในท้องถิ่นเป็นอย่างดี มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในท้องถิ่น มีการกำหนดเป็นนโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้ นอกจากนี้การกำหนดทิศทางในการช่วยเหลือผู้สูงอายุแล้ว จะทำให้ผู้สูงอายุได้ทราบ และเป็นหลักประกันว่าผู้บริหารส่วนท้องถิ่นได้นำเสนอนโยบายที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผู้สูงอายุหรือไม่ นอกจากนี้การดำเนินนโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับผู้สูงอายุจะทำให้ท้องถิ่นเองมีการพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ การดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ทราบว่าท้องถิ่นมีศักยภาพในการดำเนินสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม งานสวัสดิการบางอย่างต้องได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินงานสวัสดิการสังคมที่ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและประสบความสำเร็จได้นั้น ก็ด้วยผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ลงพื้นที่ และขอความร่วมมือจากภาคเอกชนสนับสนุนการทำงาน และงานวิจัยของกุลธิดา ศรีวิเชียร และคณะ (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่องการสังเคราะห์องค์ความรู้และสถานการณ์การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ประเด็นสิทธิด้านสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อทบทวนนิยามความเปราะบางและบุคคลเปราะบาง ซึ่งนำไปสู่การทำงานทางด้านสิทธิทางสุขภาพอย่างบูรณาการ และ 2) เพื่อศึกษาสถานการณ์ทางด้านสุขภาพของประชากรกลุ่มเปราะบาง และสถานการณ์การทำงานของหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานทางด้านสุขภาพของกลุ่มเปราะบางในประเทศไทย นำไปสู่ข้อเสนอการพัฒนาเชิงนโยบาย ผลการศึกษาพบว่า ความเปราะบางแบ่งออกได้หลายมิติ ได้แก่ ความเปราะบางในเชิงร่างกายและจิตใจ ความเปราะบางที่เกิดจากปัจจัยภายนอกและภายใน ความเปราะบางในมิติที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม ความเปราะบางเกิดขึ้นจากสาเหตุระดับปัจเจก บุคคลเปราะบางในมิติของการตกเป็นผู้ถูกระทำปัจจัยที่นำไปสู่ความเปราะบาง ได้แก่ สาเหตุ แรงกดดัน ภาวะที่ไม่มั่นคง สถานการณ์ของกลุ่มเปราะบางที่ทำให้เข้าไม่ถึงสิทธิด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มเยาวชนพบความด้อยโอกาส กลุ่มผู้สูงอายุในชนบทพบระยะทางระหว่างสถานพยาบาลและที่พักอาศัย และการขาดคนดูแลแรงงานต่างชาตินี้ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม พบว่า ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพด้วยตนเอง กลุ่มประชากรยากจน พบว่า มีการพิจารณามิติเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ขาดการพิจารณาด้านความเท่าเทียม ความเป็นธรรม และความจำเป็น กลุ่มหญิงหม้ายในจังหวัดชายแดนใต้ พบสาเหตุมาจาก สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมือง และการสูญเสียผู้นำในครอบครัว กลุ่มผู้ต้องขังหญิง พบความแออัดภายในเรือนนอนและความเสี่ยงที่จะต้องพา

นักโทษออกไปรับบริการข้างนอก ที่อาจมีการหลบหนี กลุ่มคนเร่ร่อน ไร้บ้านพบการไม่มีเอกสารแสดงตัวตนที่ทำให้ไม่ได้รับสิทธิรักษาพยาบาลและสวัสดิการสังคม

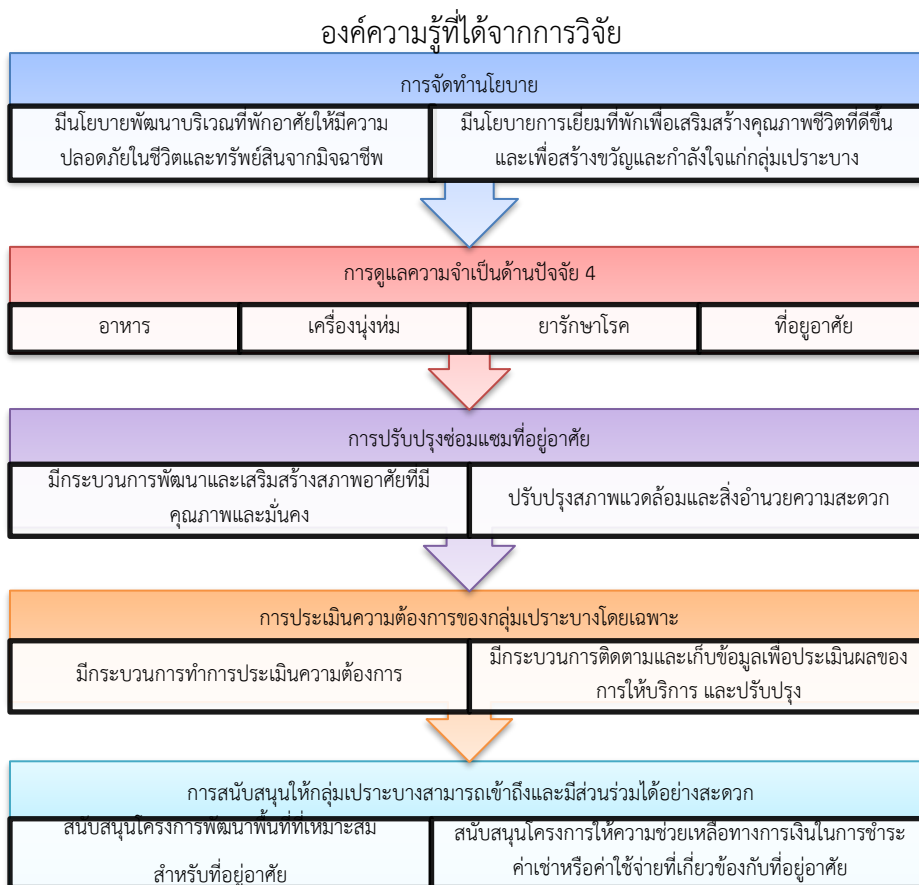
ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ (อบต. ผู้นำชุมชน หรือผู้ใหญ่บ้าน) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ สนับสนุนในการเข้าถึงบริการอื่นๆ ที่สำคัญในบริเวณที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมาก การจัดสวัสดิการที่ครอบคลุมและเหมาะสมสำหรับกลุ่มเปราะบางเป็นภารกิจที่สำคัญและต้องการความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้นำชุมชน และผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและดำเนินการให้กลุ่มเปราะบางสามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นได้ สอดคล้องกับฐานนิติบุคคล แห่งทอง และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่องความต้องการและแนวทางการจัดสวัสดิการเพื่อรองรับการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชนบ้านบาระ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการดูแลของผู้สูงอายุ และ 2) เสนอแนวทางการจัดสวัสดิการในการรองรับการดูแลผู้สูงอายุในเขตตำบลบาระ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน และต้องการให้มีการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุที่เดินทางมาเรียน เพื่อให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ด้านนโยบายการช่วยเหลือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ รัฐบาลหรือองค์กรมีนโยบายให้การดูแลตามความจำเป็นด้านปัจจัย 4 (อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย) อยู่ในระดับมาก รัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญในการดูแลและสนับสนุนกลุ่มเปราะบางในสังคม เพื่อให้พวกเขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยและมั่นคง นโยบายการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางมุ่งเน้นไปที่การจัดหาปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของทุกคน สอดคล้องกับปัทมา ศุภรินทร์ (2561) ได้ทำการศึกษา เรื่องความต้องการและระดับความต้องการด้านสวัสดิการสังคม เศรษฐกิจและสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชนบท ประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและระดับความต้องการด้านสวัสดิการทางสังคม เศรษฐกิจและสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชนบท ของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ต้องการให้มีการจัดเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุทุกคน ต้องการให้มีการสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ยากจน ต้องการให้มีหน่วยงานฉุกเฉินช่วยเหลือผู้สูงอายุทั้งตอนกลางวันและกลางคืน และต้องการให้มีอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น รถเข็น เครื่องช่วยฟัง แว่นตา เป็นต้น เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุระดับกลางช่วงอายุ 70 - 79 ปี ร้อยละ 40.94 มีปัญหาเพราะขาดที่พึ่งและคนดูแล ส่วนใหญ่ก็พบว่าอยู่คนเดียว ที่อยู่อาศัยก็ไม่คงทนถาวร

องค์ความรู้ใหม่

สิ่งสำคัญในการจัดการสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางให้มีประสิทธิผลคือ การจัดทำนโยบาย จำเป็นต้องมีนโยบายให้การดูแลความจำเป็นด้านปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย โดยประเภทสวัสดิการที่สำคัญ คือ การปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัย เพื่อให้มีความปลอดภัยและสุขลักษณะที่เหมาะสม ซึ่งสามารถทราบความต้องการได้จากการประเมินความต้องการของกลุ่มเปราะบางโดยเฉพาะ และสนับสนุนให้กลุ่มเปราะบางสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมได้อย่างสะดวก

ที่มา : ญัฐพงษ์ จันทรงาม (2567)

สรุปและข้อเสนอแนะ

กลุ่มเปราะบางในอำเภอบัวโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก เผชิญปัญหาที่อยู่อาศัยหลายประการ ทั้งรายได้ต่ำที่ทำให้เข้าถึงที่พักที่เหมาะสมได้ยาก และที่อยู่อาศัยที่ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น น้ำประปาและไฟฟ้า นอกจากนี้ งบประมาณสำหรับสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยที่ไม่

เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถสร้างที่พำนักคุณภาพหรือพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานได้ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเปราะบางและปัญหาด้านนโยบายทำให้การจัดสวัสดิการยากขึ้น ดังนั้นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงมีความสำคัญในการพัฒนานโยบายและโครงการที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแบ่งปันข้อมูลและการติดตามผลของโครงการจะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานได้ในอนาคต แนวทางการเพิ่มประสิทธิผลของสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ควรมีการสร้างหรือปรับปรุงที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม พัฒนาพื้นที่ให้เข้าถึงบริการพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า และถนน สนับสนุนด้านการศึกษาและพัฒนาทักษะอาชีพ สร้างความร่วมมือในชุมชนผ่านโครงการอาสาสมัคร และส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย คือ การเสริมสร้างทักษะการทำงาน ทักษะชีวิต การบริหารการเงิน การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสร้างพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมสังคมและการพักผ่อน ส่วนปัญหาในการเพิ่มประสิทธิผลของสวัสดิการที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มเปราะบาง คือ งบประมาณที่จำกัด และการเข้าถึงข้อมูลและสวัสดิการที่ซับซ้อน กลุ่มเปราะบางอาจขาดความรู้หรือพบความยากลำบากในการเข้าถึงบริการที่มีอยู่ วิธีการที่ช่วยเพิ่มประสิทธิผล คือ ให้ความสำคัญกับการฟังความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มเปราะบาง ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ สร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นกันเองในชุมชน เสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในที่อยู่อาศัย สนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และส่งเสริมการเข้าถึงและการสร้างรายได้อย่างมั่นคง ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1. การจัดทำนโยบายควรมีนโยบายพัฒนาบริเวณที่พักอาศัยให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากมิจฉาชีพ และนโยบายการเยี่ยมที่พักเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่กลุ่มเปราะบาง 2. ควรมีการดูแลความจำเป็นด้านปัจจัย 4 สำหรับกลุ่มเปราะบาง 3. การปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยควรมีกระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างสภาพที่พักอาศัยที่มีคุณภาพและมั่นคง รวมถึงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกลุ่มเปราะบาง 4. ควรมีกระบวนการทำการประเมินความต้องการ ติดตาม และเก็บข้อมูลเพื่อประเมินผลของการให้บริการและปรับปรุง และ 5. การสนับสนุนให้กลุ่มเปราะบางสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมได้อย่างสะดวก ควรมีการสนับสนุนโครงการพัฒนาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับที่อยู่อาศัย และโครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการชำระค่าเช่าหรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย

บรรณานุกรม

- กุลธิดา ศรีวิเชียร และคณะ. (2564). การสังเคราะห์องค์ความรู้และสถานการณ์การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ประเด็นสิทธิด้านสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 29(1), 177-209.
- ฐานิดาภักดิ์ แสงทอง และคณะ. (2565). ความต้องการและแนวทางการจัดสวัสดิการเพื่อรองรับการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชนบ้านบาละ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6(1), 46-60.
- ปัทมญา ศัชรินทร์. (2561). ความต้องการและระดับความต้องการด้านสวัสดิการสังคม เศรษฐกิจและสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชนบทประเทศไทย. วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม, 15(1), 85-92.
- พิสิฐ พูลพิพัฒน์ และสนองวิชัย ภูวันทมาตย์. (2562). รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง. เรียกใช้เมื่อ 19 กรกฎาคม 2566
- ภัทรราวุธ โอนอก. (2564). ประสิทธิผลการจัดบริการสวัสดิการสังคมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวนานิवास จังหวัดสกลนคร. ใน (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเทศบาลตำบลวัดโบสถ์. (2565). ที่ตั้งและอาณาเขต. เรียกใช้เมื่อ 2566 กันยายน 2566 จาก <https://www.watbot.go.th/condition.php>
- สำนักงานเลขาธิการกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2565). พม. ลงพื้นที่ จ.พิษณุโลก เปิดศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบล พร้อมตั้งภาคีเครือข่ายเร่งแก้ปัญหาความยากจนข้ามรุ่น. เรียกใช้เมื่อ 8 สิงหาคม 2566 จาก www.dep.go.th/th/news/news-release/
- สิทธิพันธ์ พูนเอียด และศลทร คงหวาน. (2564). แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(5), 18-30.
- สุเทพ คำเมฆ และปฎิมาพร เคลือซอน. (2565). การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพชีวิตให้กับกลุ่มเปราะบางทางสังคมของเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอสามงาม จังหวัดพิจิตร. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, 4(3), 97-110.